

Waar is
Filips Willem?

STDLK
MUSEUM
BREDA

Nassau Wandeling

2

- A** Stedelijk Museum Breda
Pagina 4
- B** Begijnhof
Pagina 6
- C** Park Valkenberg
Pagina 8
- D** Kasteel van Breda
Pagina 10
- **Vraag 1**
locatie D
Pagina 9
- E** Spanjaardsgat
Pagina 12
- F** Grote Kerk
Pagina 14

Locatie: Stedelijk Museum Breda

A. EEN GEHEIME BOODSCHAP

Hallo, ik ben Filips Willem van Oranje-Nassau.
En ik ben ontvoerd! De soldaten van mijn naamgenoot
Filips, koning van Spanje, hebben me meegenomen naar
Spanje. De koning wilde wraak na een flinke ruzie
met mijn vader, Willem van Oranje.

Nu zit ik vast en mag ik
geen contact met mijn
familie. Maar stiekem
probeer ik toch een
boodschap naar huis
te sturen. Jij kunt me
helpen en dat hoef je
niet alleen te doen.

Door heel Breda staan
andere Nassaus voor
je klaar, op plekken
die belangrijk zijn voor
mijn familie. Omdat de
Spanjaarden ons in de gaten
houden, geef ik alleen
getallen door. Die vormen
samen een code. Als je die
ontcijfert vind je de naam
en coördinaten van de stad
waar ik gevangen zit.

1. Wat is mijn bijnaam?

De Spanjaard

CODEVRAAG 1

Hoe oud was ik, Filips Willem,
toen ik ontvoerd werd?

14

B. VERBODEN VOOR JONGENS

Locatie: Begijnhof

*Pssst! Welkom op het Begijnhof.
Ik heet Johanna van Polanen en ik ben de
over-over-overgrootmoeder van Filips Willem.
Toen ik nog maar 11 jaar was, moest ik trouwen
met Engelbrecht I van Nassau. Zo kwam de
familie Nassau in Breda te wonen.*

*In mijn tijd, wel 600 jaar geleden, bestond dit hofje ook al.
Hier woonden de begijnen: ongetrouwde katholieke vrouwen
uit adellijke families. Ook nu nog wonen hier alleen vrouwen.*

*Denk aan de bewoonsters, dit is een stilteplaats.
Overleg dus zachtjes!*

6

Vroeger hadden de begijnen geen wc
in hun huisjes. Ze moesten naar een
gebouwtje bij de kerk, het 'Kakhuis'.
Om door te spoelen, haalden ze water
bij de pomp.

1. Zoek het 'Kakhuis'.
Wat is het nu?

Het tuinhuisje

! Loop naar de ingang
van het grasveldje.

CODEVRAAG 2

Waar werd het Bleekveldje voor gebruikt?

Bleken (blonderen)
van haren

Schoonmaken
met bleek

Bleken van
stoffen

Bleken van
het gezicht

Zoek dit standbeeld

CODEVRAAG 3

Ik hou hier een belangrijke document vast.
Het is dichtgemaakt met ronde zegels,
de gestempelde 'handtekeningen' van
belangrijke personen.
Hoeveel zegels tel jij?

7

C. EEN WANDELING DOOR DE TUIN

Locatie: Park Valkenberg

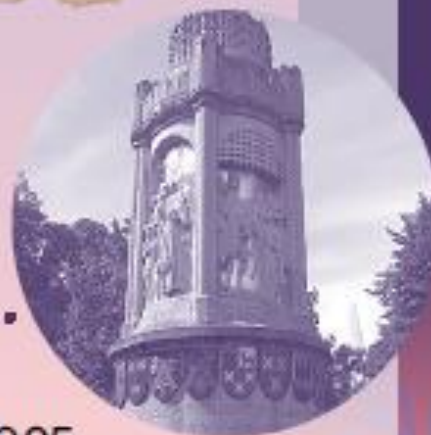

Skrieee! Welkom, ik ben een slechtrijk en deze tuin is mijn huis. Ooit was dit park de kasteeltuinen van de Nassaus. Het is steeds veranderd, van groentetuinen tot boomgaard en beeldentuinen. Maar deftige mensen hielden toch het allermeeft van jagen. Daarvoor gebruikten ze valken zoals ik. Als we niet mee moesten op jacht, woonden we hier in de tuin. Vandaar de naam... Valkenberg.

Je vindt nog allerlei sporen van de Nassaus in dit park, als je maar goed kijkt. Loop naar het Baroniemonument.

Dit monument werd in 1905 onthuld door koningin Wilhelmina, de overgrootmoeder van Koning Willem-Alexander van Oranje-Nassau – en dus ook verre familie van onze Filips Willem! Op het monument vind je de namen en familiewapens van de Oranje-Nassaus.

Op het monument staan ook de wapenschilden van Breda's omliggende gemeenten. Die behoorden ook tot het landbezit van de Nassaus.

1. Teken de wapens na van:

Princenhage

Etten-Leur

Dongen

CODEVRAAG 4

De naam van mijn baas, Filips Willem, staat ook op het monument. Kun je 'm vinden? Reken uit hoeveel jaar hij 'heer van Breda' is geweest.

9

Tegenwoordig woon ik niet meer in dit park. Maar het zou kunnen dat je me tegenkomt in de toren van de Grote Kerk. Daar jaag ik nu op duiven en kijk ik uit over de stad.

D. Oost, West, Thuis Best

Locatie: Kasteel van Breda

Goedendag, Buongiorno, Salut! Mijn naam is Hendrik III van Nassau, Heer van Breda. Kijk nu toch eens naar mijn kasteel. Het is niet meer wat het geweest is, in mijn tijd was het sierlijk, prachtig, chic! Ik had het helemaal laten maken naar de mode van Zuid-Europa: de stijl van de Renaissance. Maar wat kan ik zeggen: niet iedereen heeft zo veel smaak als ik!

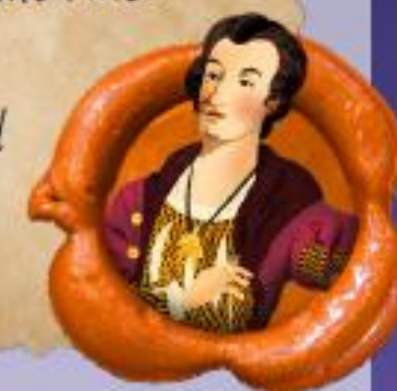
Loop richting het Kasteel van Breda en stop even op de plek waar op de kaart een verrekijker bij staat.

1. Boven de poort kun je mijn naam nog steeds goed lezen. Kijk goed hoe die gespeld is, en schrijf dat hieronder op.

Loop verder naar het Kasteelplein.

Maar zestien jaar na mij woonde ook die arme Filips Willem hier, samen met zijn vader Willem van Oranje, zijn moeder Anna van Egmond en zijn jongste zusje Maria.

Tip! Kijk naar de kleuren van de ramen van het kasteel.

CODEVRAAG 5

De Nassaus van nu dragen soms nog steeds dezelfde kleuren als de Bredase Nassaus van toen. Welke kleuren kloppen?

Oranje en groen

34

Paars en roze

1

Geel en blauw

10

Rood en zwart

89

CODEVRAAG 6

Vóór het Kasteel liet Hendrik III een groot dierenverblijf neerzetten. Voor welke dieren?

Paarden

19

21

4

Valken

4

29

29

Tip! Je vindt meerdere aanwijzingen op het plein.

E. Een Slimme List

Locatie: Spanjaardsgat

Hallo daar, ik ben Maurits, een broer van Filips Willem en ook een zoon van Willem van Oranje. Ik ben een echte strateeg: ik hou van plannetjes smeden. Ik ben dol op schaken en sta bekend om mijn slimme oorlogslisten. Dankzij een van mijn trucs is het gelukt om Breda, dat was bezet door het Spaanse leger, terug te veroveren.

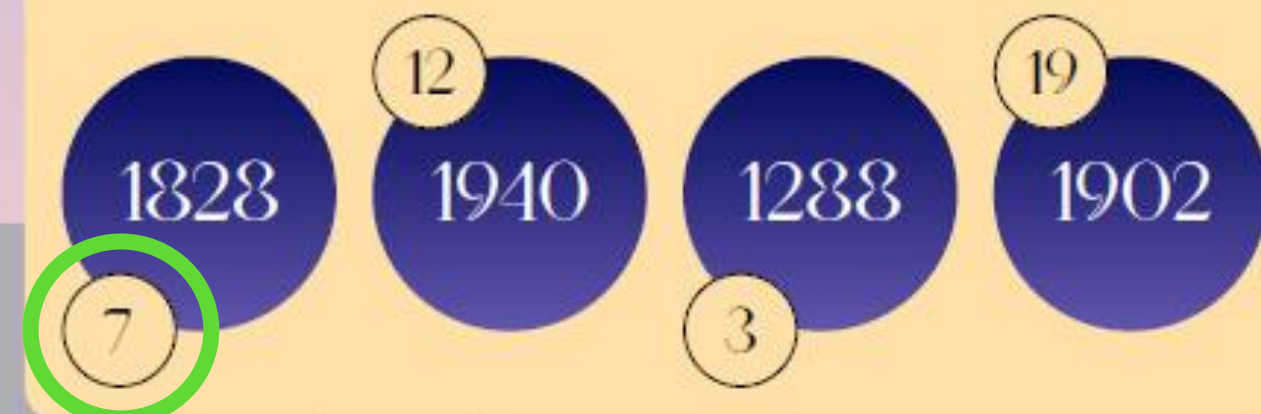
Een van mijn bekendste listen is de truc met het Turfschip. Ik leende het schip van een schipper uit Etten-Leur. Hij vervoerde normaal gesproken turfblokken, brandstof voor de kachel.

1. Wat lieten we hem in plaats van turf de stad in smokkelen?

CODEVRAAG 7

Loop naar de ingang rechts van het Spanjaardsgat en lees het bordje. Toen mijn familie het kasteel verliet, werd dit een opleiding voor het leger: de Koninklijke Militaire Academie. In welk jaar opende de KMA?

De naam Spanjaardsgat heeft niets te maken met mijn list van het Turfschip: dat gebeurde verderop, daar bij die witte brug in de buurt. De poort is vernoemd naar Filips Willem, hij werd soms 'de Spanjaard' genoemd.

F. Rijke Stinkerds

Locatie: Grote Kerk

Is de Grote Kerk gesloten?
Lees dan de tekst van
Anna en beantwoord
alleen codevraag 8.

*Dag kinders, Anna van Egmond hier.
Ik ben de moeder van Filips Willem.
Ik lig hier in de kerk begraven, net
als veel andere leden van onze familie.*

Ga op zoek naar dit grafmonument.

1. Wat zie je op het monument?

Zie nog iets anders? Schrijf het hier op:

14

*In de kapel vind je ook de sluitsteen, de
zware stenen deur naar de grafkelder van
onze familie. Vroeger werd je alleen in de
Grote Kerk begraven als je heel
veel geld had. Maar al die
dode mensen onder de vloer
begonnen natuurlijk flink te
stinken. Daar komt de uitdrukking
'rijke stinkerds' vandaan!*

2. Welke twee Nassaus liggen hier niet? Kruis aan:

Willem van
Oranje - Nassau

René van Chalon

Hendrik III

Maurits van
Oranje - Nassau

Loop nu naar buiten naar de ingang van de Grote Kerk.

CODEVRAAG 8

Links naast de ingang zitten kanonskogels in de muur.
Ze zijn hier beland toen Frederik Hendrik, de broer van
Filips Willem, met 23.000 kanonschoten de Spaanse
soldaten verjoeg en Breda terugveroverde. Eén
kogel zit goed verstopt bovenaan de toren, maar
naast de ingang vind je er dus nog een paar.

Hoeveel kanonskogels zijn er naast de ingang?

3

15

Ontcijfer de code

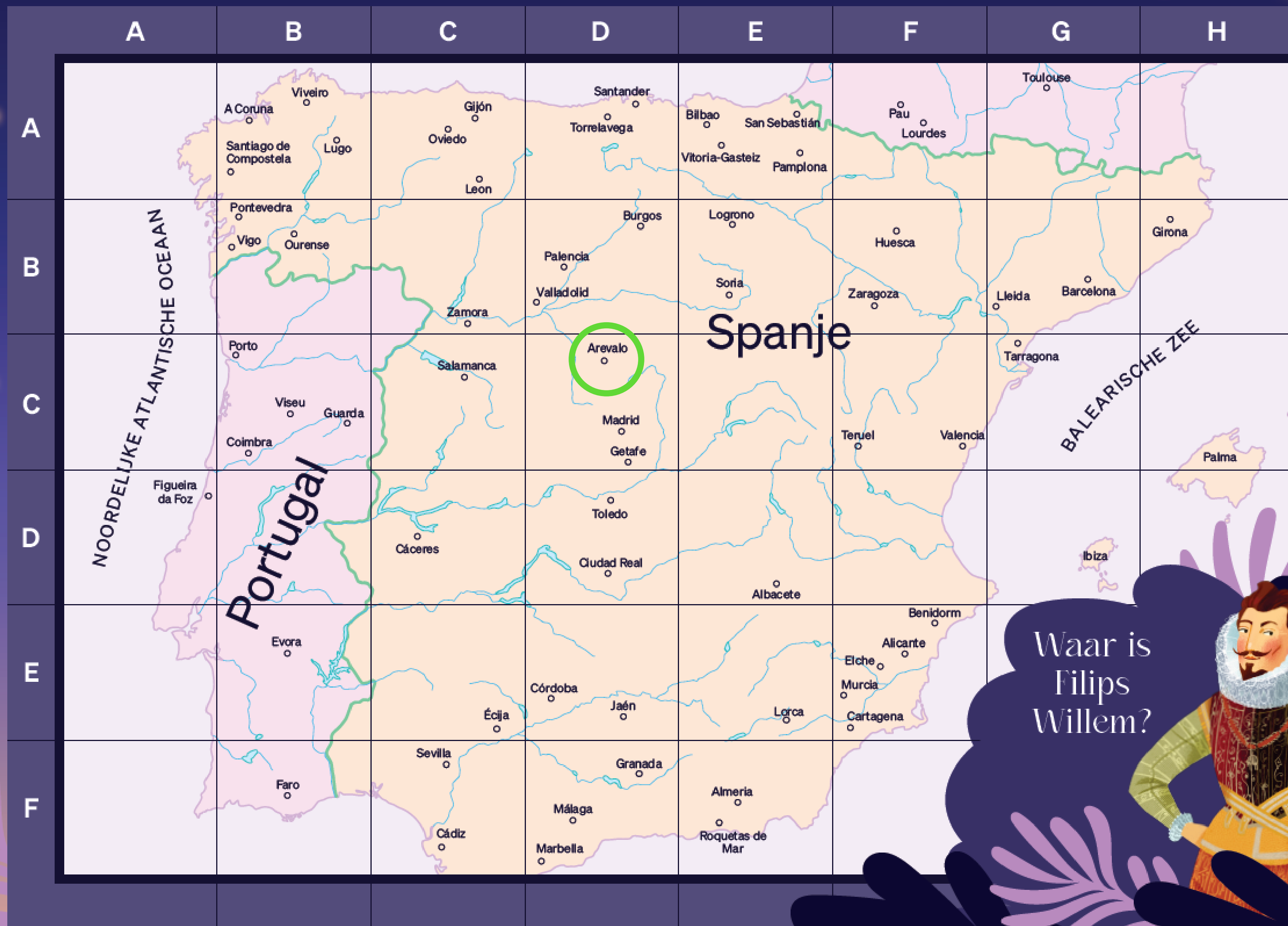
Als je alle antwoorden op de codevragen gevonden hebt, ga je terug naar het museum om de code te ontcijferen.

Plaats hieronder de cijfers.
Bij terugkomst ontvang je een decoder en een kaart.

16

CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG	CODE VRAAG
6	3	1	7	6	2	4	8	5
19	3	14	7	19	18	9	3	10
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Naam stad:							Coördinaten:	
A	R	E	V	A	L	O	D	C

Waar is
Filips
Willem?

